

Access²Work

A foglalkoztathatóság korlátai

Final Documents of Access to Work Project

Final Documents of

A foglalkoztathatóság korlátai

2008

Structuur (Netherland) - Hazilan (Spain) - TE-IS (Hungary)

A foglalkoztathatóság korlátai

A spanyolországi fogyatékkal élők helyzetét leíró adatok elsődleges forrása a Nemzeti Statisztikai Intézet (Instituto Nacional de Estadística, INE) által megjelentetett két felmérés: az 1999-ben készült “A fogyatékos-ságról, csökkent munkaképességről és egészségi állapotról készített felmérés” (Encuesta sobre Discapacidad y Deficiencias y Estados de Salud, EDDS), valamint a 2002-es, az aktív népességet vizsgáló felmérés fogyatékos-ságról szóló egysége (Encuesta de Población Activa, EPA).

Az EPA adatai szerint 2002-ben a fogyatékkal élők munkaerő piaci részvételi aránya csak 33,7% volt, míg foglalkoztatottsági arányuk 28,5%. A fogyatékkal élők aktív részének munkanélküliségi rátája 15,32%-ot tett ki. A teljes spanyol népességre vetítve, 2002. utolsó negyedében a munkaerő piaci részvételi arány 54,30%, a 16 év feletti népesség foglalkoztatottsági aránya 48,08%, a munkanélküliségi ráta pedig 11,45% volt. Ez azt jelzi, hogy a fogyatékkal élőknek a teljes népességhez viszonyítva jóval alacsonyabb a foglalkoztatottsághoz való “nyilvánvaló hozzáférése”, (66,3% inaktív), rendkívül alacsony a foglalkoztatottsági arány, és valamivel magasabb a munkanélküliségi ráta (négy százalékponttal a spanyol átlag felett).

A dolgozó korú fogyatékkal élőket tekintve a férfiak magasabb arányt képviselnek a nőknél (azonban a teljes népességben nem). A fogyatékkal élő férfiaknak továbbá jóval magasabb a foglalkoztatottsági és részvételi aránya is mint a nőknek.

A foglalkoztatott fogyatékkal élők 62,51%-a áll alkalmazásban a magánszférában és 14,05% kisvállalkozó alkalmazottak nélkül – lásd alább az 1. táblázatot. A foglalkoztatott fogyatékkal élőknek csupán 15,92%-a (ami az összes fogyatékkal élőknek 30,17%-át teszi ki) áll alkalmazásban a közszférában, mintegy öt százalékponttal az összes foglalkoztatott aránya alatt, mely azt jelzi, hogy a fogyatékkal élőknek alacsonyabb a munkához való hozzáférése a közszférában.

1. táblázat. Az egészségügyi problémával vagy fogyatékos-sággal rendelkező foglalkoztatottak foglalkoztatási helyzet szerint, 2002.

	Összes	Foglalkoztatottok	Vállalkozók alkalmazottak nélkül	Szövetkezeti tagok	Családi segítség	Közszférában foglalkoztatottak	Magánszférában foglalkoztatottak	Egyéb
Fő	666,9	36,8	93,7	2,8	8,8	106,2	416,9	1,8
Az összes %-ában	100.00	5.52	14.05	0.42	1.32	15.92	62.51	0.27

Source: EPA 2002

A spanyol bérből élők körében az ideiglenes foglalkoztatottság részaránya átlagosan 31,27%, viszonyítva a fogyatékkal élők 31,37%-os arányához, továbbá az ideiglenes foglalkoztatottsági arányok ugyancsak hasonlóak a két csoportra vetítve az összes alkalmazásban álló között – lásd alább a 2. táblázatot. A szakértők azt is hozzátesszik, hogy – különösen a fogyatékkal élőkre nézve – egy határozatlan idejű munkaszerződés nem szavatol minőségi állást.

2. táblázat Alkalmazásban állók egészségügyi problémával vagy fogyatékkal, illetve anélkül munkaszerződés típusa szerint, 2002.

	Összes	Nem alkalmazott	Határozatlan munkaszerződéssel alkalmazott	Ideiglenes szerződéssel alkalmazott
Minden alkalmazásban álló száma	16,008,200	3,063,400	8,896,700	4,048,100
Az összes %-a	100	19.14	55.58	25.29
Egészségügyi problémával vagy fogyatékkal élők száma	666,900	143,800	359,000	164,100
Az összes %-a	100	21.56	53.83	24.61
Egészségügyi probléma vagy fogyatéék nélküliek száma	15,341,200	2,919,600	8,537,600	3,884,000
Az összes %-a	100	19.03	55.65	25.32

Source: EPA 2002

A szakértők szerint a fogyatékkal élők munkaerő-piaci beilleszkedésének akadályai a következő tényezőkben keresendők:

- a munkakeresésnek a szociális és családi környezet által felállított korlátai vagy a családi jövedelemstruktúra;
- a munka és a vállalati élet által felállított akadályok, szubjektív előítéletek és versenyképességi követelmények;
- alacsony elvárások; valamint
- fogyatékoságaik objektív korlátai

Jogi környezet

A Munka Törvénykönyvét tekintve, a Munkavállalók törvénye (Estatuto de los Trabajadores) (RDL 1/1995) védi a dolgozókat a testi, szellemi vagy érzékeléssel összefüggő fogyatékoságon alapuló diszkriminációval szemben az elhelyezkedéssel, illetve munkavégzéssel kapcsolatban (ES0308102T). Egyébiránt, az elsődleges vonatkoztatási pont a 13/1982 törvény a Fogyatékkal élők Szociális Integrációjáról (Ley de Integración Social de los Minusválidos, LISMI), amely szociális és munkajogi védelmet nyújt, a fogyatékkal élők beilleszkedését célozva (TN0102201S). A törvény 2%-os kvótát ír elő a fogyatékkal élők alkalmazására az 50 dolgozónál több főt foglalkoztató vállalatok számára, valamint szubvencionálja az állandó vagy teljes munkaidős szerződéseket, illetve csökkentett társadalombiztosítási járulékot biztosít a szóban forgó dolgozókra vonatkozóan. A törvény 2000-es módosítása óta, a kvóta alternatívájaként, a foglalkoztatók azonos pénzüsszeget fizethetnek be alternatív intézkedésekre “különleges munkaügyi központokon” keresztül (Centros Especiales de Empleo, CEE) – lásd alább – termékek és szolgáltatások vásárlása vagy támogatások nyújtása által. A közszférán belüli foglalkoztatásnak pedig az álláshelyek 3%-át kell fenntartania fogyatékkal élők számára, habár ez úgy tűnik, nem teljesül.

A “különleges munkaügyi központokat” a 427/1999-es Királyi Rendelet hozta létre azon célból, hogy elősegítse a fogyatékkal élők beilleszkedését az arra alkalmassá tett munkahelyeken, különleges foglalkoztatási arány szabályokon keresztül (ES0201206F). Ezeknek a szervezeteknek alkalmas és akadálymentesített munka körülményeket kell biztosítaniuk, támogatást és kíséretet nyújtva a fogyatékkal élők számára, alacsony bérek és társadalombiztosítási járulékok mellett. A központoknak legalább 70%-ban kell fogyatékkal élőket alkalmazniuk. A központoknak terelgetniük kell a dolgozókat a normál munkaerőpiacra való áttérés felé, habár széles körben elismert, hogy ennek megvalósításában nem túl hatékonyak. Az a vád is érte őket, hogy a fogyatékkal élő dolgozók “lerakóhelyei”.

2003. decemberében a kormány bevezette, hogy azok a fogyatékkal élők, akik 65%-os vagy annál nagyobb rokkantsági fokkal rendelkeznek, korai nyugdíjba vonulhatnak a nyugdíj járulék egy megemelt, évi 0,25%-os együtthatójával, mely 0,50%-ra emelkedik, ha egy másik személy segítségét igénylik mindennapi életükben. Például, 20 évi nyugdíjjárulék 25 évnek számít ezen csoport részére.

Szociális partner tevékenységek

2003. januárjában a fő foglalkoztatói szervezetek – a Foglalkoztatók Szervezeteinek Spanyol Szövetsége (Confederación Española de Organizaciones Empresariales, CEOE) és a Kis és Közép Vállalkozások Foglalkoztatóinak Szövetsége (Confederación Española de la Pequeña y Mediana Empresa, CEPYME) –, valamint a legjelentősebb szakszervezeti szövetségek – a Dolgozók Bizottságai Szakszervezeti Szövetsége (Comisiones Obreras, CC.OO) és az Általános Munkás Szövetség (Unión General de Trabajadores, UGT) – 2003-ban aláírta a “szövetségek közti megállapodást a közös érdekérvényesítésről” (Acuerdo Interconfederal para la Negociación Colectiva, ANC 2003) (ES0302204F). Az egyezség irányvonalakat és feltételeket körvonalazott alacsonyabb szintű közös érdekérvényesítésről 2003-ban. Ez tartalmaz egy passzust, mely támogatja az Európai szociális partnerek együttes nyilatkozatának célkitűzéseit a fogyatékkal élő munkavállalók foglalkoztatásáról (lásd feljebb), valamint célul tűzi ki, hogy hozzájárul ezen csoport munkába integrációjának elősegítéséhez a közös érdekérvényesítésen keresztül.

A CEOE, CEPYME, CC.OO és UGT közös nyilatkozatot tett a Fogyatékkal Élők Nemzetközi Napján 2003. decemberében, melyben felkérlik a foglalkoztatói szervezeteket és szakszervezeteket, hogy tegyenek lépéseket saját területükön és a közös érdekérvényesítés eszközével mozdítsák elő a fogyatékkal élők munkába integrációját.

Ennek ellenére a mai napig a fogyatékoság problémaköre kevés figyelmet kapott az ágazati és/vagy regionális megállapodásokban, valamint a közös érdekérvényesítésnek sem sikerült specifikus megállapodásokat kieszközölnie a CEE-k és hasonló központok számára.

Hungarian Partnership of Access to Work Project

Pécsi Regionális Képző Központ

H-7634 Magyarország Pécs, Bázis út 10.

Dél-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ

H-7621 Magyarország Pécs, Király utca 46.

Kerek Világ Alapítvány

H-7627 Magyarország Pécs, Gesztenyési u. 2.

Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara

H-7627 Magyarország, Pécs Majorossy I. u. 22.

Siklós és Vidéke Cigányokért Érdekvédelmi Szervezet

H-7800 Magyarország Siklós, Szent István tér 8.

OFA EQUAL Nemzeti Programiroda

1037 Magyarország Budapest, Lajos utca 80. II. emelet

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

Humán Erőforrás Programok Irányító Hatósága

1133 Budapest, Pozsonyi út 56.

 equalhungary.hu

Netherlander Partnership of Access to Work Project

Kenteq Service bv

Postbus 81 1200 AB Hilversum

Cedris

Postbus 8151 3503 RD Utrecht

Centrum voor Werk en Inkomen

Naritaweg 1 1043 BP Amsterdam

Kenniscentrum EVC

Goldebaldkwartier 42 3511 DX Utrecht

Syntens/ Investors in People

Hogeweg 137 5301 LL Zaltbommel

Spanish Partnership of Access to Work Project

Gobierno Del País Vasco

C/ Donostia - San Sebastián, 1 1010 Vitoria-Gasteiz

Agrupación De Interés Económico Lantzen (AIE LANTZEN)

Iruña, 17 48014 Bilbao

Asociación De Personas Sordas De Bilbao Y Bizkaia

Santo Domingo de Guzmán 11, bajo 48006 Bilbao

Asociación De Esclerosis Múltiple De Vizcaya

Ibarrekolandia 17 Trasera 48015 Bilbao

Asociación De Municipios Vascos (EUDEL)

Plaza del Ensanche, N° 5 48009 Bilbao

Asociación De Padres De Afectados De Autismo Y Otras Psicosis Infantiles De Vizc (APNABI)

pintor antonio guezala, 1-2 bajo 48015 Bilbao

Asociación Para El Progreso En Tecnología Social (APTES)

Pº Mikeletegi, 2 20009 San Sebastian

Asociación Vizcaina De Familiares Y Enfermos Psíquicos

Barriada Sarrikue s/n 48007 Bilbao

D.F. Gipúzcoa

Plaza de Gipuzkoa, s/nº 20004 DONOSTI

D.F. Vizcaya

Obispo Orueta, s/nº 48001 Bilbao

D.F. Álava

General Alava, 10, 5º 1005 VITORIA

Ehlabé

ARTXANDA KALEA, 7 48160 DERIO

Elkar Lan Promocion De La Economía Social S.L.

Gurutxegi 16 20018 San Sebastián

Elkar-Lan S.Coop. (ELKAR-LAN)

Camino de Uba 43 20014 San Sebastián

Federación Vasca De Asociaciones De Sordos Euskal Gorrak

Francisco Masia 4, 4º 48014 Bilbao

Federación Vasca De Asociaciones De Sordos Euskal Gorrak

Francisco Masia 4, 4º 48014 Bilbao

Fundación Eragintza

Iruña 17 48014 Bilbao

Fundación Fatronik

Pol. Ibaitarte 1 20870 Elgoibar

Fundación Inasmet

Mikeletegi 2 20009 San Sebastián

Fundación Ingema

Usandizaga 6 20870 San Sebastián

Fundación Lantegi Batuak

Txorierri Etorbidea, 12 48180 LOIU

Fundación Social Emaus (EMAUS)

Camino de Uba, 37 28014 DONOSTI

Katea Legaia S.L.L.

Pol. Ind. Txirrita Maleo, 1, 1º 20100 RENTERIA

Servicio Vasco De Salud (Gobierno Del Pais Vasco)

Alava, 45 1006 Vitoria

Sociedad Vasca De Minusválidos Bidaideak

Lehendakari Aguirre 5, 7 bajo 48014 Bilbao

Talleres Protegidos Gureak S.A.

Illara Bidea, 4 20018 Donosti

Usoa Lantegia S.A. (USOA)

ZUMALAKARREGI, 10 48903 Barakaldo

